

Ukininkas

LIETUVOS

UKININKŲ LAIKRAŠTIS.

Prekė laikraščio:

Prusose ir į Austriją 3 auks.

Į Ameriką ir į kitas svetimas žemes 5 auks.

Į Rusiją (kuvertuose) 5 rubl.

Prekė apgarsinimų:

Už eilutę smulkaus

rašto arba už jos vietą per pusę puslapio 60 fenigų.

IŠEINA DU SYKIU PER MĖNESĮ SU MĖNESINIU PRIEDU.

Baigiantės seniems metams.

Šituom numeru užbaigiamė šių metų *Ukininką*. Gal nekurie skaitytojai purija ant mūsų užtai, kad teip suvėlinome išleidimą *Ukininko* paskutinių numerų, bet tikimėsi, kad dažinoją tikrą priežastį, susivėlinimo skaitytojai atleis mumis. Susivėlinimas atsitiko ne per mūsų kaltę; atsitiko tai dėlei kelių svarbių žasčių. Pirmiausia persimainymas redaktojų mūsų laikraščių sutrukdė mums darbą. Teip-pat daugybė kratų padarytų šią vasarą žandarų pas Lietuvius Kauno ir Suvalku gubernijose, nekurios labai išgandino, ir liovėsi jie siuntę raštus į *Ukininko* redakciją, pertai kaip kada mums raštų pristygda. Nuo naujų metų nebūna jau to klinčių. Redakcija tvirtai sutaisyta; nusigandusieji pamatė, kad mūsų kava iš bėgiojimai po kaimus tik juokai, kad nieko jie negali mums padaryti, vėl ims rašyti ir raštais savo šelpa *Ukininko* redakciją, teip kad tvirtai tikimės, jog nuo naujų metų *Ukininkas* visados turės užtekinais raštų ir galės išeiti be susivėlinimo. Tuos, kurie ligšiolai šelpė *Ukininką* raštais, nuoširdžiai prašome ir toliaus rašyti visokius naudingus raštus ir žinias iš Lietuvos. Toki rašytojai atliks naudingą ir pagirtiną darbą, nes dirbs dėl gero artymo, dėl naudos mūsų tėvynės Lietuvos. Tegul tie, kurie nemoka gražiai rašyti nesirupina apie tai, tegul rašo į *Ukininką*, mes pertaisysime jų raštus teip, kad jie būtų naudingi mūsų broliams Lietuviams. Apart to, nuo naujų metų užkviečiame skaitytojus, pakilus kokiam nors klausymui ar žemės dirbime, ar reikaluose valstiaus, ar šep kokiam nors klausymui, kurio patis išristi negali, drąsiai kreiptis su jais į *Ukininko* redakciją, o mes noriai duosime atsakymus ir paaiškinimus *Ukininke*.

Rupindamiesi, idant *Ukininko* skaitytojai pasemtu iš jo juo didesnę naudą, nuo naujų metų kiekviename *Uk.* numaryje paduosime

aiškias nors trumpas žinias apie svarbesnius atsitikimus kitose šalyse, idant skaitytojai mūsų žinotų, kas gero ar pikto dėstis netik Lietuvoje, bet ir visame sviete.

Ukininko prieduose ir toliaus teip, kaip ligšiolai, spaudinsime tai naudingus pašnekeėjimus iš ukės, tai išaiškinimus gamtos mokslų, tai linksmus pasakojimus. Žodžiu, ir toliaus rupinsimės, idant mūsų skaitytojai apturėtų iš skaitymo juo didesnę naudą, idant skaitytu *Uk-ka* teip noriai, kaip skaitė ligšiolai.

Gal kaip kam ir nepatiko nekurie raštai talpinami *Uk-ke*! Mums jau teko girdėti tulus užmėtinėjimus. Teip, vieni malonėtų, kad *Uk-ke* nerašytume nieko priešingo maskolių vyriausybei, nes tada, girdi, drąsiau galėtume laikyti ir atviriaus skaityti lietuviškus raštus. Kiti nepatinka, kad *Uk-ke* kartais nerašytume kaip mūsų laikinimus nekurii kunigų. gerai atsisaukia apie pasakojimus *Uk-kas* esąs. Vieną girdėjome kalbant, kad vylynė vyriausybė net bedieviškas laikraštis. Mat, jam neatnėisingai rodosi, kad tas yra bedievis, kuris blogai atsisaukia apie kunigus.

Čia mes pakalbėsime ar teisingi yra toki užtėmyjimai. Ar teisingai kalba tie, kurie rodyja mums nerašyti nieko priešingo maskolių vyriausybei? Ne! Nors apie tai jau buvo keli straipsniai šių metų *Uk-ke*, bet čia turime da sykį nors trumpai tą atkartoti. Labai klysta tie, kurie tikisi, kad maskolių vyriausybė būtų geresnė ir nuolaidesnė dėl mūsų, jeigu mes jos neužkabinėtume. Ar-gi mes nežinome, ko nori nuo mūsų vyriausybė; nori kad išsižadėtume savo tėvynės Lietuvos, kad išsižadėtume savo tikėjimo, kad negeistume šviesos ir kantriai kėstume jų visokius kankinimus. Ak iki paskutinei dešimčiai metų mes begalo buvome paklusnus maskoliams, o ką už tai laimėjome? Laimėjome nežmonišką uždraudimą spaudos ir žvėriškus persekiojimus. Neskriaus mus jie tada, kada negalės skriausti. O negalės skriausti tada, kada mes apsišvietę susitarsime su kitoms

J. Paulikaitis

Bitės.

Teip vieną kartą bitės susitarę —
Išsiruošė visos tartum į karę.

Pas Dievą Praamžį, mat, jos keliavo
Ir-gi Augščiausiojo štai ko maldavo:

„Tėve maloningas, — pasaulės Didybe!
Duok mūsų gyliams noris tokią galybę:

Kad medaus grobiko tik dasilytėtų
Tai ir akimirksnyj išdvėsęs gulėtų.“

Dievas joms tarė: „nuo šios dienos kaip tik įgilsit,
Tai tuo ir gylio neteksit ir pačios numirsit.“

Ir gėdą jomis didę padarė,
Kad nemaloniai nuo savęs varė.

Teip ir su žmonėmis šykštuoliais buna —

Kad per šykštumą jų gerybės žūna. *Visakis.*

A. Froman Margi buomai.

Viršininkai Raseinių miesto, įbridę į skolas,
kaip skendenys už šapo griebdamasis, malonėjo
pasigelbėti, ir dėlto nuo važiuojančių į miestą
su koku norint pardaviniiu išimanė imti maitą;
nuo kožno arklio po 2 kapeikas, nuo arklio-gi
pardavimui vedamo 15, nuo karvės arba jaučio
10, kiaulės, avies ir ožkos 5 kapeikas.

Toki tai pelną guodotini miesto valdininkai,
pavedę žydai, už 700 rubl. metinio mokesčio.
Žydas, užmokėjęs 700 rubl., tikėjosi du sykiu
tiesk pelnyti, todėl glostydamas barzdą kalbėjo:
„Af maine lamones, faines gešeft.“

Ant vedančių į miestą kelių stovėjo rudbarzdžiai
sargai ir laikė nuleistus buomus, idant be
apsimokėjimo nei vienas žmogus neįvažiuotų
į miestą. Parodybės, davė buomus nudažyti
viešpatystės spalva, tai yra juostomis baltomis,
juodomis ir tarp anų raudonomis juostelėmis.

Dailūs buomai, keliama ir nuleidžiami puikiai
grąžinosi su dideliu pasimėgimu žydukų, kurie
buriais susirinkavo paveizėti, kaip žydai nuo gojų
pinigus renka.

Muitininkui viskas gerai klostosi, o važiuo-
jantieji į miestą, sodiečiai, nemažai varginosi,
įpač turgadienėse, kada prie buomo susivažiuo-
davo daugybė vežimų, o žydai po vieną leis-
dami, žmones gaisino — eilės vežimų stovėjo
už buomo laukdamos savo kaleinos; žmonės
keikė žydus, ir botagais jiems grumėjo, bet
dyžti kailį muitininkų ne driso privengdami
stovinčių prie buomo policijantų.

Kas žin kaip ilgai butų varginosi sodiečiai,
jeigu ne butų atvažiuoję į Raseinius guber-
natorius Kligenbergis, kursai pamatęs mar-
gus buomus ir patyręs kam yra jie įtaisyti,
liepė anuos išgriauti ir maitą rinkti uždraudė.

Teip pasirodė, kad margi buomai ne visiems
tinka. — Žmonės gubernatoriui ačiū pasakė,
o žydas muitininkas, tylomis keikė linkėdamas

tautomis teip-pat Maskolijai priklausančioms ir
teip-pat, kaip mes maskolių kankinamoms; pakol
visi iš vien sustoja nepakilsime prieš savo
skriaudikus ir įveiksime juos, nes tikrų maskolių
Maskolijoje yra mažesnė pusė, neg kitokių tautų.
Dėlto tai mės tvirtai tikime, kad šiandien mums
labai reikalingi raštai, kurie išaiškina mums
mūsų padėjimą, kurie nurodo visus biaučius
pasielgimus su mumis maskolių vyriausybės,
nės tik pasipriešiname matome pagelbą dėl savęs.

Pereiname dabar prie kito klausymo. Ar
gerai mes darome kad *Uk-ke* nurodome ne-
gerus pasielgimus nekurių kunigų? Ar teisingai
kalba tie, kurie sako, kad užgauti kunigą vis
tiek, ką išjuokti katalikų tikėjimą. Ne! Klysta
tie, kurie teip mislyja. Niekina tikėjimą tie,
kurie išjuokia tikėjimiškas katalikų apeigas
(ceremonijas), kurie niekina sakramentus ir
dogmatas. O kunigas yra toks pat žmogus
kaip ir kiekvienas. Nepridera išjuokti kunigą
tik tada, kada jis pildo tikėjimiškas apeigas,
nes tuomi išjuoktume ir patį tikėjimą; bet
jeigu išjuoksime blogus pasielgimus kunigo
kaipo žmogaus jo kasdieniniame gyvenime, jeigu
nurodysime jų pasielgimus priešingus tikėjimo
įstatymams, tai tuomi visiškai tikėjimo neuž-
gauname. Atbulai, jeigu verti papeikimo pikti
darbai kiekvieno žmogaus — ar tai butų uki-
ninkas, ar daktaras, ar valdininkas, — tai juo
labiaus peiktini negeri darbai kunigo, kurį katali-
kai laiko per Kristaus ipėdinį ant žemės,
kuris savo blogu pasielgimu silpnina tikėjimą
žmonyse, kuris nužemina katalikų tikėjimą akysė
žmonių. Tai-gi *Uk-ka* nebereikalo talpina
raštus, kuriuose išpeikti negeri, rodiant tuom
ar kito kunigo. Dėl ologo pasielgimo, ir ne-
silaikyti tikėjimui žmonyse, nės parodo
tuomi, kad kunigas kaip kiekvienas žmogus gali
ir piktai apsieiti, kad per tai negeras pasielgimas
tulo kunigo nenužemina katalikų tikėjimą, nės
visai kita tikėjimas, o kita pasielgimas kunigo,
kaipo žmogaus kasdieniniame gyvenime.

Dėlto mės, nežiurėdami ant to, kad tas,
kurio negerus pasielgimus išpeiksime ir pyks ant
Uk-ko ir nevelys jį kitiems skaityti iš piktumo,
neatsizadame talpinti raštus apie kunigus, nės
rupi mums tikta teisybė, neteisingos-gi rustybės
mės nebijome.

Užbaigdami rašyti, užprašome skaitytojus
nurodyti mums klaidas, kurias pagal jų nuo-
monę mes darome, idant teisingai nurodytas
klaidas galėtume pataisyti, o neteisingai už-
mėtinėjantiems mums, nurodytume, dėlko mės
teip, o ne kiteip, rašome: Tokiu budu *Ukinin-
kas* galės buti da naudingesnis skaitytojams,
atneš da didesnę naudą mūsų broliams Lietu-
viams.

jam visų „makesų, kadokesų ir švarcojorų, sopulių, drugių ir blogų metų.“

Vargšas žydėlis vietoje pelno, keletą dešimčių rublių prakišo ir nemažai pritrypė, kolei nuo miesto rėdos atpešė savo 700 rubl. Paskui po gubernatoriaus išvažiavimui, vikdamas į miestą, mačiau vieną buomą su visa gražybe savo ištisai gulinti purvynėje ir paveizėjęs į aną ištariau: „Sic transit gloria mundi.“ (Teip nyksta svieto garbė).

Al. G.

Iš plačios pasaulės.

Kava. Kava savaimi augdama, užauga į medį 40 pėdų augštumo, bet auklėjama planacijose esti vidutiniu kereliu, žydi baltai, žiedai panašūs į slyvų žiedus, kvėpia gardžiai, vaisiai žali, kaip nusirpsta tamsiai raudoni, didesni už vyšnių uogas, viduje jų randasi du grudeliai, panašūs į perskeltą pupelę, tai kava; vaisiai kavos nurinkti džiovinami atkaitoje saulės, paskui nuplėšia kiavalą norakiniuose malūnėliuose ir supildami į maišus išsiunčia po visus kraštus. Grūdai kavos ne turi jokio gardumo; deginami įgyja kvapą ir gardumą. Tėvynė kavos Abisinija, paskui užvaisyta Arabijoje, dabar daug auklėjama ant salų: Javos, Sumatros, Ceilon, Ryt-Indijoje, Antiliose ir Brazilijoje. Geriausia skaitosi kava Arabiška, Mokka, po jos kava Javos. Per ilgesnį laikymą kava pasidaro geresnė. Europon tapo atgabenta V. amžiuje ir buvo retu gardumynu, dabartės ant visos pasaulės suvartojama kas metas apie 5 milijonus centnerių (šimtsvarių). ^{1870 m. degintos kavos sutaisomi vaisiai išaukami „Kaffeinui“.}

Pas mus Lietuvoje moters sutaiso sau kavą iš žolės lubino, sėjamo daržuose, pilkos jo pupelės, tikrai panašios į kavą bet karčios kaip tulžis. Lubinas yra tai pašaro žolė, po didelių dvarus šeria jeis gyvuolius, bet kas sveika gyvuoliams, tas gali būti žmonėms pavojinga, todėl vietoje lubino kavos daug geriaus deginti aržuolo gyles, kurios dar draugia ir gydyklos. Teipo-gi ne blogai daryti kavą iš cikorijų, morkvų, žirnių ir kviečių, žinoma tai ne kava bet vis geresnis daigtas už svelteles perkamas kromuose po vardu maltos kavos.

Pipirai. Pipirai auga Ryt-Indijoje ir kituose šiltuose kraštuose, yra tai keras rietantis augstyn ir vyniojantis kaip vijoklis. Žiedai jo žali sudėti kekėmis, pražydėjus užsimezga uogytės žalios, kurios sirpdamos palieka geltonos, raudonos. Renka jas nelaukdami pilpo nusirpimo ir džiovina ūmai. Džiudamos jos pajuoduoja susiraukšlėja ir įgija smarkų kartumą, jas vadiname karčiaisais pipirais. Uogelės pipirų rinktos nusirpusios ir numirkytos vandenyje kolai atšoka viršutinis luobelis o paskui džiovintos, tai pipirai baltieji mažiaus kartus. Pipirai vadinami

angliškais tai kas kita; tie auga ant didelių medžių, teip-pat ir gvazdikai (negelkos) tai žiedai medžio gvazdikinio. Ne džiovinti jie esti gražiai raudoni, pats vainikėlis žiedo rausvas.

Alyva. Alyva, medis gaminas iš Rytų, ypatingai iš Palestynos, prasiveisė palei visą pakraštį viduržeminių jurių. Dabartės auga Italijoje, Ispanijoje, pagaliaus vidurinėje Amerikoje. Medis tas savo liemeniu ir lapais išrodo kaip musų žilvitis. Lapeliai amžinai žaliuojanti, iš atvirsčios pusės, pilki žibanti kaip sidabriniai. Stuobris didei drutas, augštumo iki 40 pėdų o storumo iki 9 pėdų apskui. Vietomis alyva auga krumais lyg karklai. Žydi baltai kaip slyvos, pagaliaus vaisiai panašūs į slyvas ir teip-pat turi kietą branduolį (kauleli). Išsirpusio vaisiai trinami (traiskomi) tam tinkančiais prietaisais, pavirsta į tešlą, iš kurios duoda liuosai varvėti syvams kurie ir yra pirmoji alyva, tai geriausioji alyva, gryna, balta kaip vanduo, spausdami antru kartu apturi alyvą geltoną vartojamą pas mus dėl valgymo, liekanas užpila verdančiu vandeniu ir vėl spaudžia, toji alyva dar prastesnė, vartojama tepimui visokių mašinų. Vienas medis duoda kasmet apie 18 svarų alyvos.

Vynmedis. Tikrasis vynmedis tai keras rietantis, viniojas jis ir apie artymus medžius išleisdamas usus kaip žirnis arba agurkas; lapai dideli, gražūs, žali, panašūs į lapus apvynių tik švelnesni; žiedeliai geltonai žalsvi, smulkučiai, kekėmis sudėti; uogos didumo agrastų, teipo-gi didelėmis kekėmis; uogos esti raudonos, gelsvos ir mėlynos, visuomet lyg apdulkėję, kaip sakoma „išraiškos“, kaip musų mėlynės uogos. Išsirpusios apdulkėję, kaip skanios ir sveikos; kiekvienoje vynuogės lapelait ^{1870 m. degintos kavos sutaisomi vaisiai išaukami „Kaffeinui“.} randasi nuo 2 iki 4 grūdelių. Tėvynė vynmedžio mažoji Azija. Tenai jis auklėjamas nuo neatmenamų laikų. Dabartės auklėdami visame sviete padarė yvairiausias jo atnainas. Gerumas ar prastumas lostų priguli nuo žemės ir oro. — Didelis skirtumas tarpe Vengriško vyno, ir Reiniško arba Itališko, Prancužiško Ispaniško. Pietinėse ir vakarinėse šalise, vynmedžiai auklėjami atviruose laukuose arba tarp krūmų ir medžių ant kurių lipa rietėdami. Pas mus auklėjami pašaliuose namų arba šiltnamiuose po stiklu, ant žiemos turi but apdedami storai mėslių ir spaliais; bet ir tai nevisados nusiduoda; uogos retai nusirpsta ir ne esti teip saldžios ir skanios kaip šiltų kraštų. Atgabenamos iš Krimo kekės vynuogių esti du ir tris kart didesnės už musiškes. Vyną daro iš išsirpusių uogų. Seniaus vynuoges traiskydavo kojomis dideliose kubiluose, dabar jau pramanė tam tikrus įtaisus. Džiovintos vynuogės parduodamos po vardu razinkų. Geriausios razinkos tai teip vadinamos Damasteniškos.

Kork-medis. Medis iš kurio žievės daromi kamščiai plėčioms priguli prie veislės aržuolų. Jis esti dviejų lostų (gatunkų): vienas plačia — kitas siauralapis. Auga jis Berberijoje, Italijoje, Ispanijoje, Portugalijai ir Prancūzijoje. Medis augštas, drutas ir tvirtas, sulaukia 100 metų. Lapai skaisčiai žali pailgai apvalus, karpyti, viršutinė pusė lygi, apatinė pūkuota. Vaisiai pailgi apvaliniai, panašūs į giles mūsų aržuolų; gerai pribrendę esti tamsiai geltoni, labai sotūs ir gana skanūs. Ispanijoje valgomi kaip ir kaštanai, (kaštanai šiltų kraštų ne toki kaip pas mus, bet valgytini ir skanūs.) Kork-medis suaugęs pats numeta viršutinę storą žievę, bet toji žievė ne esti taip gera kaip prigulintiame mete nuplėšta žmonių. Medžiui turinčiam apie 20 metų, nulupa žievę, kuri per kelią metų vėl atauga; plėšia ją tokiu būdu: surėžo juostomis išilgai nuo pradžios stuobrio iki pašaknės ir kur ne kur skersai, taip surėžytą palieka per kiek laiko, tada lengva ją nuimti rankomis, nės esti atšokus, o iš apačios paaugus antra jauna žievėlė. Dėl režimo žievės vartoja didelius aštrius peilius. Rėžant daboja kad ne užkliudyti apatinės plonos tošelės. Nuėmimui žievės vartoja dideles linkenas. Plėšimas žievės medžiui ne kenkia, jis pasilieka sveikas, o palikta plona tošėlė užauga vėl į storą žievę, kurią po 10 metų vėl plėšia ir taip atkartoja par visą to medžio gyvenimą. Žievė pirmoji esanti prasčiausia, bet sekančios esą kas kart geresnės ir geresnės. Ant šakų to medžio žievė esti minkštesnė negu ant stuobrio, o ant viršūnių mažųjų šakelių suvis minkšta ir balta. Žievė šioji jau seniai žmonėms pažinstanta, ją vartodavo ją taisyti laivų. Egiptėnai, ypač nuo davo iš jos grabus. Ispanijoje gyvenimui plaukiojimo, to korko žievė (kempinė) labai kelia ant vandens. Tam tikslui iš tos žievės su pagalba audeklo daro tam tikrus bruslotus (kamzelkas) plaukiojimui.

Pomerančiai ir Citrinos. Gražūs tie ir skanūs vaisiai auga pietiniuose kraštuose Europos kaip tai: Italijoje, Ispanijoje, Portugale, pagaliaus pietinėje Prancūzijoje. Pas mus auklėjami po šiltnamius, bet vaisiai esti maži ir nescanūs. Šiltuose kraštuose auga jie savaimi, bet geresni auginami soduose. Labai puikus sodai randasi ant Azoriškų salų, nuo Aprikos pasisavinti Portugalijos. Ypatingai ant salos Mykolo, dideli sodai aptverti augštais murais, pamurėmis apsodinti cėdrais ar kitais augštais medžiais dėl uždengimo nuo šiurkščių marių vėjų. Pomerančių medžiai auga iš grudo bet savuose kraštuose vaisomi jie iš šakelių, kurias nupiaudami sodina į duobeles išklotas liava

(užaušęs skystimas išmetamas ugninių kalnų — vulkanų), kiekvieną medelį apsodina mažais liaurais ar kitoniskais kereliais, kurie jiems duoda pavėsi, kaip jau medeliai gerai prigiję, išrauja nereikalingus kerus; medelius apkasa ir dažnai apskutinėja kad nesivaisytu naikinant kirminai. Septynių metų medeliai jau duoda vaisius. Suaugę medžiai duoda nuo 1200 iki 1600 gražių vaisių, kurie pardodami ant medžių kaip pas mus obuoliai, lapai abiejų tų medžių panašūs vieni į kitus, gražiai žali, kieti, gardžiai kvepianti, pailgi, citrinų didesni ir smulkiai karpyti, pomerančių mažesni ir ne karpyti suvis. Žiedai pomerančių labai gražūs, balti, gardžiai kvepianti, vartojami vainikams prie vinčiavonės. Žydi kovo mėnesyje, vaisiai nusirpsta Lapkričioje.

Migdolai. Mažas tas medelis pargabentas iš Sirijos ir Arabijos. Dabar jau auginamas tulose vietose Europos. Lapeliai migdolo žali, pailgi, panašūs į lapus vyšnių; taip pat karpyti bet per pusę smulkesni. Žiedeliai kaip slyvų, bet gražūs, rausvi, žydi pavasaryje, vaisiai pailgi, apdengti storu kietu kiavalu; ant to kiavalo randasi lyg ant musišio riešučio žalias vilnutas negardus luobelis. Yra du lostai migdolų; vienas kietų kiavalių, antras trupum kiavalių, kieta-kiavalis auga net Vokietijoje bet trupakivaliai daug skanesni ir riebesni. Pagal skonį vaisiaus migdolai skiriasi į saldžiuosius ir karčiuosius. Vienas medelis veda tik karčiuosius vaisius, o kitas tik saldžiuosius. Migdolai visiems pažįstami. Juos vartoja teipo-gi ir dar vandenį, vartojama kaip gydyklą. Su karčiais migdolais reikia atsargiai apsieiti; daug privalgius galima numirti, nės jie yra nuodai. Ten kur jie auga atsitinka kad paukščiai daug jų prileję nudvėsta. Iš saldžių migdolų daro gardų aliejų, o sutrynus juos galima padaryti migdolinį pieną; daug riebesnį, gardesnį ir sveikesnį už aguonų pieną.

Gutta-perka. Gal joks svetimas tavoras ne išsiplatino taip umai, kaip gutta-perka. Europiečiai pažino ją per tarpininkystę daktaro Montgomeri, kursai ant salos Singapur budamas 1842 metuose gavo nuo vietinių Malajų kurie, vartojo peilių kotams. Malajai parodė teipo-gi, kad tas daigtas idėtas į verdantį vandenį pasidaro minkštas, o išimtas vėl sukiet. Tai-gi minėtasai daktaras davė iš jo dirbti visokius daktariškus įtaisus. Medis duodantis gutta-perką auga ant salų Singapur, Maliakkos, Borneo ir visų joms artimų salelių. Mokinti vadina jį „Isnonndra Gutta“; o gutta-perka tai iš Malagiškos kalbos paimtas vardas. Augštumo pasiekia jis 40 pėdų o storumo 4—5 pėdas. Pakirstas medis esti geltonas. Išilgai stuobrio

eina gyslės pilnos apytirščios baltos sulos; tankios šakelės visos ant virsunių baltos nuo išsisunkusios ir sukiėtėjusios sulos. Lapai standūs ir kieti lyg šikšniniai, ne maži, ilgumo iki 5 colių, platumo 2—3 colius, gražiai žali o iš apačios rausvi, ne karpyti, žiedai panašūs kiek į obelies žiedus. Žiedams nukritus užauga uogos saldžios nors kietos, iš jų vietiniai gyven-tojai (Malajai) daro sotų ir gardų aliejų. Ištrau-kimai sulos Malajai nukirsdavo medį ir nuplėšę žievę rinkdavo sulą į lovius. Kiekvienas medis duodavo sulos nuo 20 iki 30 svarų, nės tą sulą sukiėtėjusią galima drąsiai pavadinti sakais. Toks darbas būtų greit išnaikinęs medžius; bet aptikus Europiečiams, prasimanė jie sulą nuleisti kas ketverius metus, o tas medžiui su vis nekenkia. Suausčius sakus volioja į didelius gabalus ir apsiuvę tošę, išsiuncia svietan. Dirbtuvėse minkština ją verdančiame vandenyje, minko, valo ir daro visokius daigtus. Kartais praskiedę prideda kitioniškų priemaiščių. Vargu išrokuoti ką iš gutta-perkos padirba, gražias torielkas — dėžutes, rėmus zerkolams ir paveikslams, knygų apy-taisus, šukas ir visokius apdabinius, padus avalams, daktariškų pabuklus, prie mašinų triubas visokias; prie darymo elektriškų telegrafų gutta-perka būtinai reikalinga. Dantų gydytojai gutta-perka užlipina kiaurus dantis ir tt.

Šilkas. Tos puikios ir brangios parėdės, kurios nemažai žmonių turto suėda, padaromos niekeno, tikt kaip negražių kirmėlių. Dėl užlaimo tų kirmėlių neatbuotinai reikalauja medžiai vasterių; nuo Grauskių iki Vistycių berdirbė. Šiškai yra po pustrėčios mylios. Žmonės medžiai morvos, ypatingai sau reikalingus, kaip ir lapai turi ant savęs šilko sluogsneles, kirmėlės suėdę jas savyje tik ištaiso. Drugelis šilkadirbis sudea kiaušinėlius ant lapų morvos; po keliatos dienų išskyla kirmėlės didžiai ėdrios — tadą žmonės joms tarnauja, prineša lapų ir jaunų šakelių morvos, kurias tie gyvuliai be paliovos ėda, apėstas šakeles ir lapus žmonės atima naujų padėdami. Po tulo laiko tos kirmėlės leidžia iš savės verpatą kaip voras, bet jos nedaro tinklų, lyg voras, tik leisdamos verpatą vynioja aplink savę, ir vynioja tolaik kolaik susivysto teip, kad jos nesimato suvis, tik guli tarp medžio lapų balsvi kamuolėlei. Tus kamuolėlius vadiną kokonais. Kokonuose kirmėlėytė, persiverčia į geltoną drugi, kuris perkandęs kokoną išlenda ir pasilinksminęs padeda kiaušinėlius ir ta pačia diena baigia savo gyvenimą. Iš tų kiaušinėlių vėl išeina kirmėlaitės šilkus dirbančios ir tt. Vos tik kirmėlėytės baigia darbą, tadą žmonės surenka kokonus ir meta verdantį vandenin paskui išėmę lengvai atranda galus ir išvynioja stiprų gražų šilką. Viena kirmėlėytė

duoda iki 30 uolakių šilko. Veislinius kokonus palieka ant medžių ne pajudintus. — Šalčio mete sunėša kirmėlaites į triobą draug su nulaužtomis morvos šakelėmis, o kartais laiko net po stiklais, dabartės kas kart vis geriaus įsitaiso auginti ir užlaikyti šilkadirbius, daug žmonių apie juos darbuojas ir ne mažai vargo ir triuso turi, kolaik juos suandžia, nudažo ir svietan išleidžia. Šilkai perkasto kokono neteip geri bet ir juos ne numeta be naudos, bet suvartoja spurgoms ir kutams skarų ir skarelių, pagaliaus kasnykams. Prekystėje esti nemažai apgavystės, nės dažnai parduoda už tikrą šilką skareles ir audeklus padarytus iš dilgėlių, kurie kolaik nauji gan žiba ir į šilką panašus, bet greit nusinešioja ir tada pasidaro kaip medvilnės rubas. Tikrą šilką lengva atskirti nuo dilgėlinio tovorio: deginamas šilkas spraga lyg vilna o dilgėlė ruskta kaip linas, tai-gi perkant šilkus reikia mėginti deginant.

Popiera. Kalbėjus apie šokiias ir tokias užmarių augmenis, ne pro šalį būtų pasakyti bent kas apie savąjį mielą linelį; pasaka lino visiems Lietuviams gerai žinoma, tai nėra reikalo jos čionai atkartoti; bet apsakysiu antrą jos dalį, arba pabaigą lino gyvenimo — nors tiesą sakant, mūsų linelis nemirtinas gyvena amžių — amžius, žmonėms gerai darydamas, tik paklauskite: Išvilkęje, išavėje, palaikiausius skarmalus (ryzus) renkame stropiai ir parduodame perkupčiams, kurie juos veža miestan ir parduoda didesniems pirkliais, o tie persiunčia dirbtuvėn popieros. Ne per seniai pramanė dirbti popierą iš lininių skarmalų. Seniausios rašinėdavo ant akmeninių lentelių, toliau do medinių; ^{bet tai mažiau galėdavo rašto sutilpti} ^{nei tai kiekvienas žino} ^{ir su} tokiais knygomis pasidėti? Prisiimanė tad rašyti ant kailių gyvulių o su laiku rašymui knygų teip puikiai išdirbdavo kailius, kad lengva budavo ant jų kokiui nors dažančiu skystimu rašyti, tie kailiai vadinami „pergaminu“ dar duodasi kaip kur ir šiandien matyti. Egiptėnai datyrė, kad galima rašyti ant lapų žolės vadinamos „papyrus“— lapai tie stundus, šikšnoti, greit buvo prasiplatinę — nuo jų paeina ir vardas popiera. Dirbtuvėse popieros daug žmonių turi darbą, darbas tas ne suvis malonus, nės sustirę skarmalai reikia velėti, skalbti, paskui sumetama juos kruvon kur jie savaimi užkaista ir gerai pašunta; žinoma kad ir surugsta jie ne gardžiai, visą tai reikia žmonėms kantriai iškęsti. — Skalbdami ir šutindami permaino skarmalus į tirštą košę, kurią paskui pagal reikalo praskiedžia ir pildami ant geležinių blekių mašinos daro popierą. — Vieni lieja — antri lygina, — tretį vynioja ritiniais, tolymesni karmo lakštais deda į knygas ir supakavę siunčia svietan. Visokie smulkus gabalėliai ir

visoki palaikiai popieriai — atrėžos vėl tampa suvartojami dirbtuvėse popieros. Pertai dideliuose miestuose neužmatys ant kelio, nei-gi ant šiukšlyno mažiasių popierėlių, mažiausio skarmalėlio nei-gi šiaudelio — surenka juos varguoliai dėl nusipelnymo keliato skatikų, kašnio duonos..... Knygos seniaus rankomis rašomos, buvo laikomos už didelę šventinybę, maža kas galėdavo jas turėti; daug laiko reikdavo parašymui vienos knygos, ne dyvai kad tokia knyga, kaip raštas šventas, kaštuodavo rokuojant dabartiniais pinigais daugiau dvejų šimtų rublių. Daug amžių praėjus, prasimanė žmonės išpiaustydami ant lentelių (toblyčelių) išrėždami visokius paveikslėlius — aptepę koki nors juodylu ar dažu atmušti ant pergamino ar popieros; ne dailūs tai buvo paveikslėliai, negalima buvo ir suprasti ką jie ženklina; tai-gi padarydavo po jeis ir parašus — tai buvo pirmas pamėginimas spaudos, su laiku ėmė jau ir knygas tokomis lentomis spaudinti, bet tai buvo vargus darbas, — kiek lapų knygos, tiek reikėjo lentelių, (toblyčių) kitai knygai reikėdavo naujas tobulias rėžyti. Bus tam 400 metų suviršum kaip vienas vokitis, mieste Mogunce, vardu Jonas Gutenberg'as, pramanė daryti pavienes raideles iš alavo paskui iš čino ir statyti jas taip kaip dabar jos vartojamos. Kiek dyvo padarė pirmoji spaudinta knyga, buvo tai lotyniška Biblija pabaigta spaudinti 1456 m. išradimas tas greit prasiplatino po visą Europą bet jos išradėjas ne tik neturėjo prigulincios garbės, bet daug nukentėjo skriaudų nuo savųjų priešu, kurie jo išradimą norėjo pasisavinti. Jonas Gutenberg'as vargingai pabaigė gyvenimą po svetimu stogu, turėdamas 69 metus. Dabar jau gerbiame jo darbus daro žmona.

13. Liškavos (Šeinių pavieto). — Liška kalba tarp mūsų žmonių labai yra išsiplatinusi, net ir kanceliarijoje, kur vaitu yra tikras lietuvis, atsitikus kokiam reikalui, vos ne vos gali prisiprašyti, kad kalbėtų lietuviškai, nes mūsų vaitelini poniška kalba malonesnė. Užtat ant valsčiaus susirinkimų nelabai išgirsi lietuviškai kalbant vaitelį, o tuom tarpu mūsų valsčiuje rėtis kas supranta lenkiškai. Yra, teisybė, keli, ka savę vadina „šlėktoms“, bet dėl tų kelių suvis nereikalingai rėkauja vaitelis lenkiškai. Ne kartą ant susirinkimų puikus juokai atsitinka. Taip, ant vieno tokio susirinkimo vaitas apšaukė lenkiškoji igrudiškoji kalboje, kad reikia perkelti mokyklą iš Barzdžiunų į Liškavą ir dar dėti pinigų ant ligonbučio, bet ant to valsčius nepristojo, ir žinoma tie, kurie suprato ko vaitas rėkauja skėtriodams, davė ženklą visiems, kad rėktu: „nenorim, netinkam“. — „Gerai, nenorim statyti mokyklos Liškavoje“, nestatykit, mažas man iš

to rupestis“, sanprotavo sau vaitas. Bet po tam rėksmui „nenorim, nenorim“ pradėjo vaitas skaityti gudiškoji kalboje manifestą dabartinio caro. Musų-gi valsčionys, nesuprasdami apie ką jiems skaito, mislyjo kad vėl vaitas liepė dėti kokius mokesčius, užtat pradėjo vėl rėkti „nenorim, nenorim“, kaip tik sustos vaitas kurio vieto skaitęs, vėl surinka džūkai iš visos gerklės „nenorim“. Vos tik tegalima buvo juos nutildyti. Kad jiems but vaitas tasyk pasakęs: Car vam každomu prisylajet po 100 rublei (caras jums kožnam atsiunčia po 100 rublių), tai iš tikrųjų but daugelis atsiliepęs: „nenorim“. Juokai drauge ir liudna darosi. O tame didžiause kaltė vaito, kuris nesupranta, jog lengviau yra valsčionims suprasti kalbant lietuviškai, ne kaip lenkiškai arba gudiškai.*) Juo labiau, jog mūsų vaiteliui kaip grynai lietuviui suvis nepritinka vartoti kancelarijoje lenkišką kalbą ypač ant susirinkimų, ant kurių vien tik lietuviai sueina. Nemislykit, jog norėjau čia užgauti mūsų vaitą, bet tik norėjau parodyti blogą jo pasielgimą, kurs kenkia visam valsčiui ir papiktina žmones, šep mūsų vaitas yra žmogus gana doras, šviesus...

— Liškavos kibirmiestyje turime daugybę siurbėlių žydų, iš kurių daugumas be jokio darbo mintą, platindami vagystę tarp mažų vaikų, tarp samdininkų, nuo kurių visokius vogtus daigtus malonei prima, o kad jiems ir lašineis barzdą teptų niekadoms neišduos vagies. Dėlto naminė vagystė tarp Liškaviečių yra didei išsiplatinusi. Vagia šeimyna nuo savo ukininkų, vaikai nuo tėvų: javus, žuvis, kiaušinius, vaisius, migdolais, rožiais atsargiai, o vis daug privalo, o jau nieks nežinos, nors akį išlupk, tylės žydas. Ant galo ko jam netylėt, jug žino, kad nepoilsam vėl ka nors atneš pavogęs. — Ypatingai garbingas čia yra vienas žydas, vadinamas Šulcas, baisi djelė, kurs tik tą neprigavo, to neapsuko, prie kurio neprikibo. Kiek tik yra išiskolijusių, kas tik turėjo pamest savo ukę, kas tik provojas, vis tai dėlei Šulco. Labiausiai jis yra išnaudojęs mus dvarponius (obyvatelius), kuriuos kolei galėjo čiulpė, o nusigyvenus aiems, pats iš tų dvarų geriausią dalį (gyrias) apėmė ir išpardavė. Bet ir dabar da tur iš tų likusių ponelių savo prietelius. Taip nesenei Šulcas ženijo savo sunų, na o kaip toks „šeine mareine“, kurs savę „dziedzicu“ vadina, gėdėjosi važiuoti su sunum pas mergą sulužusioj kašėj, už tad pasirupino puikią karietą, o arklius atsiuntė viens iš mūs dvarponių p. V. Kada žydas tiktai žlebtelėjo apie arklius, ant tų pėdų atsiuntė ponas p. V. porą

*) Ne mažai to dalyke kalta ir valdžia; kuri brukte bruka visur, ir savo kalbą, uždrausdama urėdninkams kalbėti ai. Red.

ko puikiausių savo stoninių. Bet kada jo vienas bernas, darbininkas, apsirgo ir prašė arklių kunigui parvešt, tąsyk suvis nekirikščioniškai atsiliepė: „kad nori kunigą parsivešt, tai pasisamdyk iš savo algos padvadą, o pas mane nėra arklių kunigams važiot“. Bet jeigu tas pats Šulcas būtų paprašęs parvešt rabiną sunui duot šliubą, tikrai būtų nepasigailėjęs savo arklių, o gal ir pats būtų važnyčiojęs.

— Pereitą rudenį atsitiko puiki komedija. Nekuris bernaitis padirbdino gražią koplyčelę Motinos Dievo ir prikaltė prie medžio, kuris stovį Šulco darže. Dėlto žydas galėjo plyšt iš pik-tumo. Puolėsi pirmiausiai prie prabaščiaus, idant palieptu nuimt koplyčelę, bet prabaščius atsakė: „ne aš liepiau prikalt ir neliepsiu nuimt.“ Nieko negavęs, puolėsi žydas prie viršininko. Buvo atsiųsti šunpalaičiai ir uostinėjo, bet nieko nerado. Da dėkui Dievui kad neatsirado ilgaliežuvių ir neišdavė nėi vieno, užtad nors tame dalyke verti pagyrimo Liškaviečiai. *Knapčius.*

Graziškių (Vilkaviškio pav.) Kaip jau žinoma, lietuviai daugur yra įsitaisę ir vis toliaus taisosi pardavinčias. Musų bažnytkaimij, Gražiškuose, beveik visi lietuviai yra užėmę pardavinčias apart vieno Mažiėšiaus sunaus, Leipkaus, kuris, jeigu ne ukininkas Pavlavyčius, būtų jau senai savo „pantaplūs“ išnešęs iš Gražiškių. Čionai turi įsitaisę pardavinčias šios ypotos: Našlė Stepšienė, Jonas Narušis, Jurgis Gelgota ir vargonmistras Apackas (kaime Lankupėnuose, mus parapijoj, turi įsitaisę ~~pardavinčias~~ skriėjus). Sekasi jiems visiems gerai, nės Gražiškių yra pusėtinai toli nuo miestelių; nuo Gražiškių iki Vištyčiui bei Vilkaviškiui yra po pustrėčios mylios. Žmonės jau suprato naudą pirkdami sau reikalingus daiktus nuo saviškių. Pirmiaus, kolei Leipkus ir Iekus laimingai viešpatavo, tabaką visados gaudavome Sorės sudrėkintą, mat Iekus tą tabaką dėdavo į „bavarekajį“ nuo ko „bavarekas“ pastodavo daug raudonesnis ir kartesnis. Pirm keletos metų išėjus valdžios paliepipimui išvaryti žydus iš kaimų ir užginti jiems ant savo vardo karčiamas laikyti. Iekus karčiamą laikė vardan vieno ukininko ir, užėjus kokiam nepažįstamam žmogui, pats neduodavo degtinės, bet šaukdavo tuojaus tarnaitę į šinkų; bet tai ilgai netruko ir turėjo Iekus išsinešinti, Leipkų ir tas pats laukė. Turėjo nabagas pasistatęs puikų namą prie pat rinkos. Žmonės atėję į kromą ir nepasakę „panie Leipkau“ ilgai turėdavo laukti kolei ką gavo, nes pirmiaus tik viens Leipkus teturėjo kromą, paskiaus pradėjo velionis Stepšys pirkliauti, ir tuomi Leipkaus ragus nulenke. Pamatęs tai vargonmistras Apackas ir įsitaisė mažą kromelį savo gyvenime. Pagal įstatus Leipkus turėjo savo namą nugriauti ir nešintis laukan. Leipkus pľaukus raudamas šaukė:

„ai vei gevalt!“ Sorė teip-pat žliumbė, gnosdamasi kaimynkoms (ukininkėms), kaip ji nieko netekus savo vaikus užaugysenti. Ukininkai sakė: „gerai smarvei, daugiau tabako nedrėkins.“ Na, ir mislyjat, kad Leipkus jau apleido Gražiškius ant visados. Ne, ukininkas Pavlavyčius, kurio laukas prieina visai arti prie rinkos, pasigailėjęs Sorės, kuri kitasyk duodavo jam „dropų“ užlašinusi ant eukraus, duoda Leipkui margą lauko pagal vieškelį ir dar padeda jam triobą žemyn nuvilkti, apie 50 žingsnių, ir Leipkus vėl sau namą pasistatė ir kromą įsitaisė, bet „gešeftas“ teip jau jam neina: žydas tapo didei malonus prieš kiekvieną, matydamas, kad jo viešpatavimas jau pasibaigė. Besirengiant įsitaisyti krautuvę vargonmistru, žydai gandino jį bei parakvijonis ugnia ir kitokiomis nelaimėmis. Jie pasamdė už degtinę šiaudinius ukininkus Karpiejų bei Vaitkabilių, kad tie eitu pas prabaščių, idant anas užgintu vargonmistru pirklauti, bet nieko ne laimėjo. Gražiškiuos yra valsčiaus raštinyčia ir mokykla. Karčiamą dabar laiko viens vokiečių.

Pereitame mete apie velykas, sudėgė Gražiškių klebonija, prabaščius apsigyveno špitolėje o kamendorius pirmiaus pas vaitą Mertinkaitį, vėliaus antrame gale valsčiaus raštinyčios. Parapijonai buvo labai nekantanti iš savo kamendoriaus kn. Kraučinsko ir pamatę prie altoriaus arba sakykloje negalėjo mislis sulaikyti maldoje bet apie kun. darbus mąstė, nės matė visur jo pikta paveikslą. Klebonijai sudėgus reikia statyti naują, bėt per visą vasarą pastatė tiktai pamatą, tokį augstą, kad jeigu ant jo tik stogą uždėti tai būtų veik gatavą kleboniją: rodos nė nereiktų jau tokio didėlio namo prabaščiu su kamendoriumi. Mat mus ~~parapijonai~~ labai patiko Pajevonio klebonija, kurioje ~~yra~~ apie 24 kambariai. Aną kleboniją statant parapija turėjo savo medžius, nės ant kapų buvo užaugusios tokios storos pušys, kad piaunant lentas reikėjo duobes kasti, nės ant ožių visai nebuvo galima uždėti medžių. Bet vis-gi parapija turėjo sudėti 10000 rublių ant pastatymo ir kitų reikmenių to rumo. Musų prabaščius, nenorėdamas turbūt, apsileist Pajevoniškiui, užsimanė tokio pat rumo. Kalbėdamas į „dozorcas“ (priveizėtojus) parapijos prabaščius ramino parapijonis kad Pajevonio klebonija kaštavusi tiktai 10000 rublių,*) bet „dozorcai“ priminė prabaščiu kad Pajevoniškiai turėjo visą savo medėgą ir kad nėsant medegai namas gal kaštuoti apie 20000 rubl. Medėgą prabaščius viens apsteliavo Kaune. Pristatytas atsiuntė į Vilkaviškį teip sutrėšusius medžius, kad ukininkai medžių nebeėmė. Tas pristatytos apskundė parapiją už pinigus, kuriuos prabaščius sudėrėjo. Kaip tas viskas

*) Mums rodos, kad turint savo medėgą galima išleist 10000 rubl. tik per ne apsiziurėjimą. Red.

pasibaigė dar nežinau, bet patyręs nepatingėsiu pranešti „Uk.“ skaitytojams. Kiek girdėjau, prabaščius dabar jau visai nor atsikratyti nuo savo darbo, sakydamas: „ogi jug jus viską darėte, kas man galvoj!“ Parapijonys kukšda tarp savęs, kad už tuos pinigų galima butu ne kleboniją, bet puikią bažnyčią pastatyti, skundžiasi, kad jėvai bei gyvuliai pigūs, kad pinigų nėra iš kur imti ir dėlto nei reiktų, sako, tokios brangios klebonijos nei ką. P. Zambrukas.

Iš Lauckaimio (Kybartų valsčiaus). Ši rudenį pradėjo pas mus pusėtinai vogti ir plėšti klėtis. Pas J. K. pavogė patalus ir du priegalviu. Pas V. R. dvi avis. Tai atsitiko į tą tarpą, kada ukininkai buvo į šermentis išėję. Pas J. P. išmušė klėties langą ir norėjo lysti į vidų, bet čia vargšai apsigavo; rado lange pertiestas geležies štangas, o vidui gulėta 2 vaikų, vaikai pabudę ėmė rėkti, ir vagys nubėgo kaip šunį bučiavę. Žmonės kitą syk mesdavo kalnę tik ant parubežės sargų, o čia pasirodo, kad ne vieni maskoliai vagia, bet ir mus žmonės. Vienas toks bičiulis yra Slibinų kaime, kitas Prapuolenių kaime. Vardų jų šių tarpų ne minėsiu, gal pasitaisys. Vasarą vogė iš Stulgelio laukų dobilus, šieną, javus... Dabar susimislyjo jie ir pas ukininkus atsilankyt. Butu gerai, kad ukininkai gerai apsidabotu ir sučiuoptu tuos blaurybes.

— **Šuklelių** kaime pas ukininką Žebrauką per stogą iširangė vagis į klėtį, kur tikėjosi pusėtinai pinigų rasti. Vagis tas, kas vėliau žinoma vaikas, sunus vieno ukininko, dūšiojant jam po mas ištvirkėlis M. G. Be girdusios bildėjimo, Seigštą pabudo mergos, dar kitas nuėjo į klėtį ir nubėgo pašaukti vagilių. — Kas čia, paklausė minių? — Tai aš, dėduk. — Oi ko tu čia? — Norėjau pas mergas įeiti. — Ugi čia nėra durų — laidokė, vogt norėjai! — nutvėrė nabagą už apikaklės, atsigabeno į pirkėją surišo ir pasakė jam, kad ryto gabėšes į raštinyčią (kanceliariją). Pamatęs, kad su juom ne juokauja, pradėjo verkti ir prašyti, kad paleistų, sakydamas: „daugiau to nedarysiu, dėduk“ — Žmogus, bijodamas, kad paskui neatkeršytų jam kumščia ar kitkuom paleido jį. (Nė gerai, jeigu žmonės vagių bijosi ir prieš juos nusilenkia; per tai ir vagys veisiasi. Red). — Tame pat kaime, pereitą pavasarį, suėję žmonės pas J. A. į krivulę, sudėjo pinigų mokesčiams mokėti ir už likusius pinigų parsinešė iš Prūsų degtinės ir gerai išigėrę pradėjo vieni prie kitų kabinėtis. Vieni buvo su kailiniais, o kiti buvo vasariškai apsirebę. Tie ka buvo vasariškai apsirebę ėmė draskyti kailinius kitų, sakydami: „kodėl mes vasariškai apsirebę, tai ir jums nereik

dėvėt kailinius. Tai mat kokius svarbius dalykus tur atlikti mus žmonės suėję į krivulę.

Iš Naumiesčio pav. Ši pavasarį prieš velykas iš Naumiesčio iškėlė kunigą Dvaranaucką į Lenkiją, o į jo vietą atkėlė iš Vilkauiškio kunigą Paulenį. Prie kn. Dvaranaucko įvyko tulos atmainos. Bažnyčioj buvo permainytos gegužės mėn. maldos iš lenkiškų ant lietuviškų, velykų naktį pradėjo žibinti liktorius iki rytui, per ką nereikėjo žmonėms tamsoje gužinėti po bažnyčią ir pakampėmis. Galėjo kiekvienas melstis iš maldaknygių, kad tik norėjo. Beveik kas sanvaite prieš mišias mokindavo poterių iš sakyklos ir išaiškindavo žmonėms naujus žodžius ir ragindavo įsirašyti į blaivystę, per ką ir daugumas girtuoklių buvo pametę gėrę. Dabar nėra kam platinti blaivystę, teipogi nežinia, ar naujas kunigas bus apginėju lietuvių. Dabar tankiai vienas kito užklausia, kodėl bažnyčioj šiandien negieda „pulkim ant kelių“ ir „Šventas Dieve“, tik tie lenkai pradėjo ant viškų giedoti nesuprantamas giesmes teip, kad negalima nė pasimelst per juos. Daugelis nesupranta, kodėl ant viškų gieda lenkiškai ir pamislyja, kad lietuviškos giesmės yra per prastos bažnyčioj giedot. Argi lietuviai ne turi tiesos giedoti bažnyčioj prigimtoji kalboj? Gal saujelei lenkų valia daryt, ką tik jie nori, o gal kunigai teip nori — tai ką tu čia prastas žmogus supaisysi viską, ant galo jie mokinti tai ir geriau žino, kur kas tinka Dievui, ale vertėtu susiprasti, kad tai ne lenkai užlaiko Bažnyčią o tik, lietu-

lietuviškos giesmės, o ne lenkiškos. J. Nemokaitis.

Serėdžiaus parakvijo kaimas Pestvienai samdė Stanislovą Žiauką pievas dabotų. 1 d. Spalio m. sargas radęs pievose arklius Šiaudinių ukininkų, vedė tuos arklius į Pestvieną, bet ant kelio buvo užpultas keturių vyrų ir į mielaširdingai sumuštas. Ant rytojaus neišmirus Žiauka rastas buvo girioje vos gyvas, su perskelta galva, sulaužytais šonkauliais ir išsukintais pirštais. Parvežtas namo, pasakė, kad keturių mušė, pasimirė. — Nutarti gaspadoriai Šiaudiniai. — Ar tuos nežmogiškus piktadarius suseks nežinia. Al. G.

Pinigus ir laiškus į Ukininko (ir Varpo) redakciją siunčiant, reikia šitokiai adresas padėti:

Herrn Dr. Bruažis, Tilsit (Ostpreussen).

Turiny.

Baigiantės seniems metams. — Bitės. Višakis. — Margi buomai. Al. G. — Iš placių pasaulės. Žmona. Iš Lietuvos: Iš Liškavos. Knapčius. — Iš Gražiškių. P. Zambrukas. — Iš Lauckaimio. — Šuklelių. — Iš Naumiesčio pav. J. Nemokaitis. — Serėdžiaus. Al. G.

NN. 23 ir 24 „Ukininko“ priedas:

Apie naudingus ir kenkiančius ukei paukščius.

Pagal lenkišką. Parašė tėvų dukrelė.